

מלון יקרון והדושים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצירא שליט"א

מִי־הָרְאָה חֹדֶתָא

חֹדֶתָא דְאֹרִייתָא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

על האדם לתת שופטים ושוטרים לשמור שערי נפשו

אזנים והפה ושני נקבי האף. ועל זה נאמר **תתן לך שצריך האדם להפקיד שופטים ושוטרים לעצמו להשגיח על שערי נפשו** שתהיה כל הנהגתם בקדושה.

עשרה צדיקים בגופו של אדם מגינים על כל הנפש

ויבוארו הדברים על פי מה דאיתא בגמרא (נדרים לב.) 'עשרה שליטים' (קהלת ט יד) אלו עשרה איברים, שתי עינים ושתי אזנים ושתי ידים ושתי רגלים וראש הגוייה ופה, שהם השולטים באדם, שרוב מעשי האדם נעשים על ידיהם (ר"ן נדרים שם). ובכך מציל את כל גופו הנקרא עיר קטנה (נדרים לב.).

והוא מה שכתב **בשפת אמת** (וירא תרנ"ו ד"ה בפסוק המכסה) שכמו אברהם אבינו ע"ה ביקש מה' יתברך (בראשית יח לב) אולי ימצאון עשרה צדיקים בתוך העיר שיגנו על סדום, ואמר לו ה' יתברך 'לא אשחית בעבור העשרה', כן הדבר גם בעיר קטנה שהיא האדם, אם יש עשרה צדיקים היינו עשרה איברים ששומרם שישארו בבחינת 'צדיקים', כבר פעל אברהם אבינו שיגנו על העיר. וכאשר שומר על עשרה מאיבריו ועובד עליהם שיהיו צדיקים ומתנהג בהם כראוי, אזי מגין על כל גופו, ויכול להמשיך לכל איבריו שיהיו גם הם צדיקים.

הסיוע מן השמים כפי שמירת האדם

וכפי מה ששומר עצמו כך יזכה שייסע ה' בידו ויורה לו דרך אמת, כי הקב"ה נוהג עם האדם כמו צל, וכן כתוב (תהלים קכא ה) 'ה' צלך', כמו צל שמתנועע לפי תנועות האדם כך גם הקב"ה נוהג עם האדם כפי הנהגתו שלו, ואם שומר האדם את עצמו כך משמרים אותו מן השמים. וכן נודע מספרי חסידות על המשנה (אבות פ"ב מ"א) 'דע מה למעלה ממך', שהנהגה העליונה היא 'ממך', כמו שנוהג האדם בעולם הזה כן נוהגים עמו מן השמים, הן לטוב הן למוטב.

הכנה זו היא שכתבה תורתנו הקדושה **שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך** שצריך האדם לשמור את כל שערי גופו מן החטא כפי שפירש השל"ה **הקדוש** (דרך חיים תוכחת מוסר ד"ה שופטים) כי הכתוב **בכל שעריך** הכוונה לשערי הנפש שצריך לשמרם כראוי, כי שבעה שערים נמנו בנפש האדם (ספר יצירה פ"ד מ"ב), והם שתי עינים שתי

שִׁפְטִים וְשׁוֹטְרִים תִּתֵּן לָךְ בְּכָל שְׁעָרֶיךָ (טז יח). העולם הזה מטבעו מסתיר בפני האדם את הדרך הנכונה לקרבת ה', ואין לך עצה אלא שיאיר ה' את עיניו ויורה דרכו, ודבר זה מרחמי ה' וטובתו על בריותיו, כמו שכתוב (תהלים כה ח) 'טוב וישר ה' על כן יורה חטאים בדרך', ואולם אין כל אדם זוכה אלא אם יקדים להכין עצמו לדרך.

מִילְתָא דְפַלְיָא

הצדיק מתפלל ומשפיע אף על החוטאים

כִּי תִצַּא לְמַלְחָמָה עַל אִיבְךָ וְגו'. וְהָיָה פְקָרְבָּכֶם אֶל הַמַּלְחָמָה וְנִגַּשׁ הַפְּהֶן וְדַבֵּר אֶל הָעָם. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְגו' אֶל תִּירָאוּ וְגו'. כִּי ה' אֱלֹהֵיכֶם הַהֵלֶךְ עִמָּכֶם לְהִלָּחֵם לָכֶם עִם אִיבֵיכֶם לְהוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם (כ א-ד). וְיִסְפוּ הַשְּׁטָרִים לְדַבֵּר אֶל הָעָם וְאָמְרוּ מִי הָאִישׁ הַיָּרֵא וְרָדָה הַלֵּבב יֵלֶךְ וְיֵשֵׁב לְבֵיתוֹ וְלֹא יִמָּס אֶת לִבָּב אַחֲרָיו כְּלָבְבוֹ (פסוק ח).

דרך המוכיחים בעם להוכיח את שומעיהם להיטיב מעשיהם, ומכל מקום נהגו הצדיקים להתפלל תמיד וללמד זכות אפילו על פשוטי בני ישראל. ובודאי שתי הדרכים חשובות ונצרכות, גם לעורר ולדרוש מכל אדם לדקדק על עצמו כל אחד לפי יכולתו, ומאיך להמליץ טוב ולהתפלל לישועת כל ישראל, וכמו שמוצאים בצאת בני ישראל למלחמה, שהיו השוטרים מיסרים את העם **מי האיש הירא ורך הלבב ילך וישוב לביתו**, ודרשו חז"ל (סוטה מג.) הירא מן עבירות קלות שבידו, ומאיך גיסא היה הכהן המשיח מעודד את לבם **שמע ישראל אתם קרבים היום** ודרשו חז"ל (שם מב.) 'אפילו אין בכם אלא זכות של קריאת שמע כדאי אתם שיושיע אתכם', כי המוכיחים תפקידם ליסר את העם ולעוררם לתשובה ולהיטיב מעשיהם, אבל צדיקי הדורות כמו הכהן המשיח בודאי אינם מרפים ידיהם מלהמליץ אך טוב וחסד על בני ישראל בכל מצב שהם. [תקון עולם (מהדור' ורשה תרצ"ב, ח"ב פב. בהג"ה) בשם מהרי"ד מבעלזא ע"ה. והרה"ק מקאצק ע"ה אמר שהכל תלוי באומץ רוח האדם, ואם הוא חזק באמונתו שיינצל בזכות קריאת שמע, בודאי הוא ראוי לנס והצלחה, ומאיך אם ליבו נופל בקרבו אם כן יש לו להיזהר אם אינו נקי לגמרי מכל חטא שהוא].

א. ובאגרא דכלה (שופטים ד"ה ואמר) פירש, שבדאי אין לצאת למלחמה כל שאינו נקי מכל עבירה שהיא, ואין הדבר תלוי אלא בתשובה, אלא שיש עבירות כחילול ה' שאין תשובה מכפרת בלי מיתה, והעצה לך היא למסור נפשו בקריאת שמע ובוזה יכופר לו אפילו עבירות אלו, ובוזה יהיה ליבו בטוח בצאתו למלחמה.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

שמירת השערים הנפתחים כל יום לכל אחד

יום ואינו מנצלם כראוי, שאם היה מנצלם היה שב ומתקן את אשר עיות ולא היה בא לידי חטא ועוון, על כרחך מעשיו הם שגרמו לו שלא להתעורר לתשובה מכוח הבת קול, וממילא ראוי הוא להיענש על כך.

יסוד קיום ההתעוררות - להכניסה במעשה הגוף

לאחר שזוכה להשיג ולשמוע את הבת קול, יראה לקיים בעצמו 'ולבבו יבין ושב ורפא לו', כי אין די בשמיעת הלב אם אין האיברים מרגישים גם כן, ורק אם ייקבעו הדברים בעומק הלב אזי תתפשט חיותם לכל האיברים, כדי להוציא הדברים מהכוח אל הפועל להוסיף חיל בעבודת הבורא, ולא תחלוף ההתעוררות בלי רושם, אלא תיקבע הקדושה בקיום ותמידות ויעשו הדברים רושם בליבו, ויזכה להמשיך שפע קודש לרמ"ח איבריו וש"ה גידיו. ואם ח"ו אינו מנצל התעוררות זו שוב אין מוסיפים לעוררים אותו ח"ו, כמו שנרמז בדברי חז"ל (יומא פה:): 'האומר אחטא ואשוב אין מספיקים בידו לעשות תשובה', הרי שצריכים להיות זהירים ולנצל את רגעי ההתעוררות, וכמו שפירש באמונה ובטחון להרמב"ן (פי"ט) לשון הכתוב (שיה"ש ב ז) 'אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ', שבעת שבאה לאדם התעוררות תיכף יעשה מצוה ובכך יעשה מן ההתעוררות חפץ וכלי, כי המצוה היא כמו כלי שתנוח בו ההתעוררות, וכן בבוא התעוררות תשובה לא יחמיץ השעה אלא ישוב מיד בתשובה.

וכפי מה שמכין האדם את ליבו זוכה עוד להשיג את שמיעת הבת קול, כעין מה שכתוב (תהלים י ז) 'תכין לבם תקשיב אזנך' שהכל תלוי כפי הכנת הלב, וכמו שאמרו חז"ל פתחו לי פתח כחודו של מחט ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם. וזהו הרמז שאפילו שהקב"ה מכריז 'שובו בנים שובבים', בכל זאת אנחנו ממשיכים לבקש 'השיבנו ה' אליך ונשובה', כי גם לאחר שיוצאת הבת קול חוזרים ומבקשים שיכין ה' לבבנו לשמוע את קול הקריאה.

כשבא לו הרהור תשובה אזי מבין הוא שזהו מן הכרוז שמכריזין שובו בנים שובבים, ומיד מפשפש במעשיו ושב בתשובה שלימה, אבל מי שאין בו דעת אינו מרגיש כלל בהרהור תשובה שבא לו, ואינו פונה אליו כלל.

שמיעת בת קול מכוח מתן תורה

כל בני ישראל בשורשם ראויים הם לשמוע בת קול, וניתן בהם הכוח הזה ממעמד הר סיני שכולם כאחד שמעו דבר ה' עשרת הדברות, והרי כתוב (לעיל ה יט) 'קול גדול ולא יסף' ותרגם אונקלוס 'ולא פסק', והוא לרמז שנמשך קול ה' לעולם ואין לו הפסק, כי 'דבריו חיים וקיימים לעד ולעולמי עולמים', וכן בני ישראל ראויים תמיד לשמוע דבר ה' ולשמוע בת קול היוצאת בכל יום, וכמו שאמרו חז"ל שבכל יום יהיה דברי תורה כחדשים בעינינו, כך גם אותה הבת קול מתחדשת עלינו בכל יום, ועל זה אומרים אנו בכל יום 'שמע ישראל', כי בכל יום ויום יכולים לשמוע ה' אלקינו ה' אחד', וכן כתוב (שמות יט ה) 'ועתה אם שמוע תשמעו בקולי', 'ועתה' לשון התחדשות שמתחדש כוח השמיעה בכל זמן מחדש.

על האדם לשמור ההתעוררות משמים וללכת בה בכל דרכיו

בכך מובן אפוא מדוע נידון האדם על חטאיו הרי לא היה לו סיוע. אך האמת שיש לו כן עזר וסיוע ממעל והיא הבת קול המעוררת אותו לתשובה, כלשון האמרי נועם: ועל זה הוא עיקר המשפט בבית דין של מעלה על האדם, לאשר לא שם לבו להתפשט מחשבתו שנפלו לו הרהורי תשובה, לדבק עצמו על ידה במצוות ה' ולשוב מחטאותיו.

ועל זה כתבה תורה **שופטים ושופטים תתן לך בכל שעריך** שהם השערים הנפתחים לו לאדם בכל יום מכח הבת קול וכמו שאומרים 'הפותח שער לדופקי בתשובה', שיש לו לאדם לשים עליהם שומר לבל יפסידם בהסחת דעתו מההתעוררות המגיעה מאותה הבת קול. ועל כך עיקר משפט האדם, על שערי התשובה הנפתחים לו בכל

שפטים ושופטים תתן לך בכל שעריך אשר ה' אלקיך נתן לך וגו' (טז יח).

כשמתבוננים ועושים חשבון נפש על כל המעשים - כפי רצון ה' בימי אלול שיכין האדם עצמו בתשובה ומעשים טובים - עולה התמיהה, מדוע נענש אדם על מעשיו הרעים, הרי יש לו להצדיק את עצמו ולהתנצל על כל חטאיו, שמוכרח הוא לחטוא מצד היצר הרע הבווער בקרבו תמיד לא ינוח ולא ישקוט, ואם כן אין מקום לשפוט ולהעניש האדם על שום חטא ועוון, כי שמא לא עזרו ה' להתגבר על יצרו.

אלא ביאור הדבר כמו שכתב באמרי נועם בפרשתנו (אות ד'), שעיקר הטענה על האדם שהיה לו להרגיש בהרהורי תשובה המתעוררים בליבו בכל יום, כפי דבריו הידועים של **מרנא הבעל שם טוב הקדוש ע"ה** (תולדות יעקב יוסף ויקרא ד"ה בפסוק ויקרא, צו ד"ה והמפנה) בדברי רבי יהושע בן לוי באבות (פ"ו מ"ב), בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ומכרזת ואומרת אוי להם לבריות מעלבונה של תורה. וכן מה שאמרו בזוהר (נשא קכו): שבכל יום בת קול יוצאת ואומרת 'שובו בנים שובבים' (ירמיה ג יד). והקשה, לשם מה יוצאת הבת קול, הרי מעולם לא נודע על אדם ששמע בת קול זו, ומה תועלת יש ביציאתה בכל יום. רק שהרהורי התשובה שיש ליהודי בכל יום, הם מכח הבת קול היוצאת, ואף שלא שומעים אותה באוזניים הגשמיות בכל זאת היא נשמעת לליבות בני אדם, כי הבת קול והכרוז הם בעולם המחשבה, ושם 'אין אומר ואין דברים' (תהלים יט ד), רק הלב יכול להרגיש זאת, וכפי מה שמקדש האדם מחשבותיו זוכה להשיג ההתעוררות מאותה הבת קול, ומבת קול זו מתעוררים הרהורי תשובה בלב האדם.

ומי שיש בו דעת תיכף כשבא לו הרהור תשובה מבין שזהו מכוח התעוררות הבת קול, ומיד מפשפש במעשיו ושב בתשובה שלימה, וכדברי **הדגל מחנה אפרים** (ויקרא ד"ה ויקרא) כי הבת קול היא הרהורי תשובה הבאים לאדם בכל יום, ומי שיש לו דעת תיכף

כח הצדיקים לבטל גזירות

אצל בני דורו הדבקים בו. וזהו שנאמר בו (שמות לד, ל) 'ויראו מגשת אליו, ויראו' שהגיעו ישראל לידי מדריגה זו של יראת ה', 'מגשת אליו' מקרבתם אל משה רבינו שכל מהותו יראת ה'.

כוחו של משה רבינו בכל תלמידי חכמים

וכן הוא בכל הדורות ניתן הכוח הזה לתלמידי חכמים צדיקים, ולפיכך מצוה ליראה מתלמידי חכמים ולבוא מכוח זה ליראת שמים, כמו שדרשו (פסחים כב:): 'את ה' אלקיך תירא' לרבות תלמידי חכמים, כי הם באים מכוחו של משה רבינו, כמו שכתוב **נביא מקרבך מאחיך יקים לך כמוני**, הרי שבכל דור ישנם צדיקים שהם בבחינת משה רבינו, והם קרואים על שמו כמו שאמרו (שבת קא:): 'משה שפיר קאמרת', ועל ידי היראה מתלמידי חכמים הבאים מכוחו של משה זוכים הכל ליראת שמים.

כח הצדיק משפיע לכל אף אם אין רואים זאת במוחש

וגם אם נראה לעיני האדם ומרגיש שאינו מקבל מהצדיק, ידע כי שקר דיבר בו להסיתו מדרך חיים שרק הצועדים וההולכים את חכמים באמונה יזכו אליה. כי האמת שכל יהודי החי בדור מקבל כוחו מהצדיקים שהעמיד הקב"ה בעולם, וכמו שהבטיח לנו רבן של כל ישראל הוא משה רבינו ע"ה שלעולם יקים הקב"ה צדיק כמוני.

מוסר ה' מרעיד כליות ולב נראה בדברי הרה"ק בעל האבני נזר ע"ה שביאר, כי חטא העגל הגיע כאשר אמרו (שמות לב א) 'כי זה משה האיש לא ידענו מה היה לו', כי לא השכילו להתדבק בו בהיותו מרוחק מהם, ורק שבט לוי זכו להישאר דבקים במשה רבינו ובוזה ניצלו מן החטא. ומוטלת חובה על כל יחיד מישראל ללכת בדרך שבט לוי ולהיזהר שלא להתרחק מהצדיק, ואף אם אינו רואה את הכח שמקבלים מהצדיקים ישמע לקול קריאת משה רבינו לשבט לוי 'מי לה' אלי, ויאמין בלב שלם למשה רבינו ע"ה כי בכל דור עומדים לישראל צדיקים שבכוחם יש לכל הדור את הכח לעבוד את ה' ולהצליח בכל מעשיהם, הן בגשמיות והן ברוחניות.

פתחון פה לבני ישראל גם אם יתבטלו מן התורה שיוסיף ה' תת חסדו עמם.

הבטחת משה רבינו לכל הדורות - שיהיה להם צדיק שבזכותו יושעו בכל הנצרך

ממשיך הכתוב ומדבר בשבח הצדיקים ושגב מעלתם ואומר **נביא מקרבך מאחיך כמוני יקים לך ה' אלקיך** ודרש הרה"ק רבי שלום מבעלזא ע"ה כי פסוק זה הוא הבטחה שהבטיח משה רבינו לעם ישראל, שבכל דור ודור יהיו לנו צדיקים כאלו שינהיגו אותנו, שבכל דור יהיה צדיק אחד גדול שמנהיג אותנו ומדריך אותנו בתורה, בקדושה, בטהרה, ביראה, בסור מרע ובעשה טוב, בהתלהבות במצוה, בחשק, בכמיהה, בצייפייה, בערגה, ובכל דבר ודבר שהוא לעבודתו יתברך, כי לאיכות המצוה שתהיה באיכות הטובה ביותר צריך את מנהיג הדור.

והן דברי רבם של האדמו"רים מרנא קודש הקדשים רבי אלימלך מליז'ענסק זצוק"ל בנועם אלימלך (כי תשא ד"ה עוד פירוש): הצדיק שהוא נקרא נר מערבי על דרך דאיתא בגמרא (סנהדרין כד.) למה נקרא שמה בכל שבלולה במשנה וגמרא ואגדות כו', כמו כן הצדיק הוא מעורב בו כל מיני קדושות אהבה ויראה ורוממות אל תורה ותפלה וצדקה תשובה וגמילות חסדים וכדומה, ולכן נקרא נר מערבי לשון מעורב, גם מערבי הוא לשון עריבות ומתיקות שהצדיק הוא ערוב ומתוק בכל מיני מתיקות וזה הפירוש ממנו היה מדליק, הם בני אדם המתחברים עם הצדיק גם הם מדליקים נרותיהם הם נשמתם באהבה ויראה להבורא ברוך הוא עכ"ל.

משה רבינו השפיע יראה על בני ישראל

כי מכוחו של משה רבינו ע"ה זכו כלל ישראל למידת היראה, וכמו שפירש הבעל שם טוב ע"ה את דברי הגמרא 'לגבי משה מילתא זוטרתא', שמכוחו של משה רבינו היתה היראה מילתא זוטרתא גם

כי הגוים האלה אשר אתה יורש אותם אל מעננים ואל קסמים ישמעו ואתה לא יכן נתן לך ה' אלקיך. נביא מקרבך מאחיך כמני יקים לך ה' אלקיך אליו תשמעון (יד-טו).

יסוד מוסד באמונת בני ישראל, להאמין בלב שלם בכח הצדיקים להיות הם מבטלים גזירות, כמו שאמרו חז"ל (מו"ק טז:): מי מושל בי צדיק שאני גוזר גזירה ומבטלה, וזהו הרמז בפסוק **ואתה לא כן נתן לך ה' אלקיך**, היינו שנתן לך את הכח לומר אליו **לא כן** ולבטל גזירותיו.

אמונה זו היא היסוד של כל יהודי כמו שכתב התפארת שלמה (לשבועות ד"ה שבת) מי שנחסרה ממנו אמונה בכח הצדיקים אינו בכלל איש יהודי, וכמו שנאמר (שמות יד לא) 'ויאמינו בה' ובמשה עבדו', שמלבד האמונה בה' יתברך הוסיפו עוד להאמין במשה רבינו איש האלקים שבכוחו להפוך דין לרחמים, וכמו שמצינו במתן תורה שהיו העליונים והתחתונים מצפים ומייחלים ליום קדוש זה שתינתן בו תורה לישראל, אשר זו תכלית כל הבריאה ובלעדי כן לא היה שום קיום לעולם, ודוקא בזמן זה הוסיף משה יום אחד מדעתו, לדחות את מתן תורה ביום נוסף (שבת פז.), והיתה עיקר כוונתו כדי להחדיר בנו את האמונה החזקה שהנהגת כל העולם מתנהלת על פי רצון הצדיקים, והעליונים והתחתונים כולם ממתנינים למוצא פי הצדיק, ולא השרה הקב"ה שכינתו על הר סיני עד הזמן שקבע משה רבינו ע"ה, ועל זה נאמר (שמות יט ט) 'וגם כך יאמינו לעולם', שתקיים אמונה זו תמיד בלב כל ישראל.

לימוד זכות על בני ישראל

יש להוסיף ולומר שלא לחינם דחה משה רבינו את קבלת תורה ביום אחד, כי עוון ביטול תורה חמור הוא עד למאוד, ואין שום אדם נפטר מנתינת דין וחשבון על כל רגע אם עסק בו בתורה, ומשה רבינו כל רצונו היה ללמד זכות על ישראל לדורות, ולפיכך דחה את קבלת התורה ביום אחד, וביום זה הרי נתבטלו כל ישראל מן התורה, ומכל מקום היה העולם מוסיף להתקיים בחסד ה' בלי זכות התורה, ובכך יהיה

יצא לאור ע"י מכון אור לישורים © כל הזכויות שמורות אין להעתיק או להפיץ ללא אישור מפורש בכתב ממכון אור לישורים נציגו ועימוד: שוקי קנר

